

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. XII. Præcipuæ Theologiæ dotes, seu prærogativæ, breviter
exponuntur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

Grina de communione sub utraque specie, & A parvulorum, visum fuit Legatis, opportunè decreto illi addi debere, tanquam rem omnibus notissimam & indubiam, Christum Dominum in ultima cœna, suos Apostolos in Sacerdotes ordinasse, illis verbis, *Hoc facite in meam commemorationem*. Re accuratè diuque discussa, sententia illa Patrum animis jam infederat, præsto erant suffragia, cum nescio quis illorum palam testatus est, videri sibi D. Thomam sentire, Christum Dominum, verbis illis, nihil aliud ordinasse, quam quod Sacrosanctum illud Mysterium, in Passionis eju memoriam celebraretur. Mirum! jussu Patrum affertur liber, notatur locus, discutitur, cumque varii variè eum interpretarentur, tantum ponderis in Concilio lancem iniecit sola D. Thomæ autoritas, vel etiam dubitata, ut placuerit Concilio potius decretum suspendere, quam aliquid definire, sensu D. Thomæ in illam rem nondum satis apertè cognito. Dilatum ergo fuit iudicium, interimque de verè circa hoc S. Doctōris mente fuit disputatum; cumque tandem convenissent Patres in præfata assertione, nihil contra D. Thomæ sententiam dehniri, sequenti sessione veritas fuit sancita. Ex quibus liquet, quam impudenter Hæretici, Theologiam Scholasticā, non solum inutilem, sed etiam perniciosam esse Ecclesiæ assererent.

97 Neque illis pavet, quod interdum SS. Patres dolent in Ecclesiā irrepsisse captiones sophisticas, ac pravum artificium Aristotelicæ artis, & hujus generis alia, velut Ægyptiacas quædam plagas, ut loquitur Gregorius Nazianzenus, qui etiam deplorat illam disputandi de Deo rationem, quæ invaluerat ætate sua, quæque simplici & ingenua tractatione relicta, tortuosum & involutum dicendi genus invexerat. Similiterque Hieronymus non vult Evangelii Doctores humane ratiocinationis præsidii niti, *Quia (inquit) istiusmodi virga & baculus arundineus est, quem si paululum presseris, frangitur, & manum transforat incumbentis*. Et Tertullianus lib. de præscripto cap. 7. *Quid æthenis (inquit) & Hierosolymis? Quid Academia & Ecclesiæ? Quid Hæreticus & Christianus? Nostra institutio de porticu Salomonis est, qui & ipse tradiderat Dominum in simplicitate cordis esse querendum*.

Hæc inquam & similia, quibus hæretici abutuntur, non obstant, quia SS. Patres in illis locis invehuntur solum contra illos, qui perperam arte syllogistica, & humana ratiocinatione utebantur ad Christianam fidem evertendam, & decipiendos minus eruditos aut callidos: qualem fuisse Arium, Eunomium, Aërium, Pelagium, Julianum, Abailardum, & similes antiquiores hæreticos, testantur Socrates lib. 1. historiarum cap. 5. Sofomenus lib. 1. cap. 1. Epiphanius hæresi 75. Gregorius Nissenus lib. 1. contra Eunom. Ambrosius in Psal. 118. Augustinus lib. 2. operis imperfecti contra Julianum, Bernardus epist. 190. & alii. Vel solum intendunt, fidei, tanquam Principi & Dominæ, rectorique vitæ, ducatum: Philosophiæ verò & humane ratiocinationi, famulatum duntaxat debere exhiberi, nec nisi ad fidei obsequium & subsidium, sæculares & prophanas scientias adhibendas esse: exemplo Abrahamæ, qui duplex inivit conjugium, alterum cum Sara uxore prima & præcipua, & alterum cum Agar Ancilla; quarum illa divinæ sapientiæ

typus erat, ista Philosophiæ. Et Sara quidem amore præcipuo adhærebat, Agari verò ut ancilla duntaxat: sic enim Theologo faciendum esse, sapienter monet Clemens Alexandrinus lib. 6. Stromatum, cavendumque ne ancilla nimio amore delectatus, Dominam, hoc est veram sapientiam, negligat.

ARTICULUS XII.

Præcipua Theologiæ dotes, seu prerogativa, breviter exponuntur.

CUM primus discendi ardor nobilitas sit Magistri, ut ait Ambrosius, secundus studendi stimulus, dignitas est & præstantia artis vel disciplina, quam quilibet cupit ediscere: unde cum in præfatione hujus libri, de laudibus D. Thomæ Præceptoris nostri Angelici, plura dixerimus, superest ut hæc pauca de dignitate Theologiæ inferamus, & præcipuas ejus dotes & prerogativas, breviter exponamus; ut ex illarum contemplatione, ad amorem & studium hujus divinæ scientiæ, Lectoris animus accendatur.

Prima ergo prerogativa Theologiæ sumitur ex objecti quod contemplatur præstantia: cum enim cætera scientiæ, de rebus creatis differant, Theologia Deum tanquam proprium objectum, sicut aqua Solem, respicit & considerat, terrena cuncta despiciens, & creata omnia altitudine suâ transcendens: unde illa tota divina est, & quidquid in ea tractatur, divinitatem spirat, & ad Deum spectat, vel sicut proprietates ad naturam, vel sicut effectus ad causam, vel tanquam medium ad finem, ut ex supra dictis liquet.

Secunda petitur ex ratione sub qua tendit in suum objectum, quæ est veluti lux quæ cuncta de quibus differit irradiantur & manifestantur. Plura certè considerat Theologia, Angelos, cælos, elementa, homines, cætera que sex dierum opera; divina naturæ relationes & attributa, Augustissimæ Triadis miranda, & Incarnationis secreta aperit, aliaque obscurissima fidei nostræ mysteria firmatur; sed omnia sub una ratione formalis, nimirum sub ratione divinæ veritatis, & sub lumine & radio divinæ revelationis, contempletur. Est tibi Theologiæ lucem: à luce autem omnis decor, venustus, & pulchritudo rebus accedit; ex hac syderum nitor, cæli splendor, terræ ornatus, totiusque mundi forma & venustissima species; ideoque hanc Deus primam omnium creavit, ut ex radiis cuncta pulchrescerent. Vel ut dicit Hugo à S. Victore, *Primum fecit lumen, ut cætera omnia postmodum faceret in luce*.

Tertia consistit in ejus certitudine, cum enim nedum rationis quæ falli potest, sed etiam fidei, 101 & divinæ revelationis infallibilis, principiis innitatur, & in ea suas conclusiones resolvat, omnium scientiarum naturalium, ipsiusque habitus primorum principiorum, certitudine transcendit, & scientiæ Dei & Beatorum firmitatem aliquomodo participat, ut antea demonstravimus. Nec obstat quod in variis & discordantibus Scholis Thomistarum, Scotistarum, & Nominalium dividatur, aliterque sentiant de prædestinatione, de gratiæ efficacia, de modo concurrenti cum causis secundis, de Sacramentoium virtute & efficacia, aliisque hujusmodi questionibus, Thomistæ, aliter Scotistæ, aliter Nominales, aliter

Orat.

26

Orat.

34.

In cap.

10.

Matt.

98
Lib. 2
de Vir
ginib.

99

100

101

- aliter Neotherici, nulla enim inter eos, circa determinatos orthodoxæ veritatis articulos, pugna est, nulla discordia, nulla contentio: in hoc concinunt omnes, & solum circa problematicas quæstiones dissentiant. Multos audivit D. Joannes Apocal. 12. in Cælo cantantes, & citharizantes in citharis suis, unicam tamen ex tot discordantibus vocibus & sonis harmoniam audivit, suavissimè modulante. Similiter etiam, licet varii sint Doctores, qui diversa, imò aliquando contraria docere videntur, eorum tamen voces, ita inter se concordant, quantum ad ea quæ sunt fidei, ut una omnino sit vox; imò ex hac diversarum vocum dissonantia, ac disputationum discordia, suavior harmonia efficiatur.
- 102 Quarta: Theologia est eminenter speculativa & practica, nec solum mentem illuminat, sed etiam voluntatem accendit, & amore spirat in corde hominis, sicut increata sapientia in sinu Patris: unde Abbas Antiochus Orat. 128. ait: *Nihil ita cor hominis ad Dei amorem inflammat, sicut Theologia*: quæ verba ejus interpres expendens, hæc addit in margine: *Theologia Theophiliam generat*. Illa etiam mores componit, affectus mitigat, vitia extirpat, virtutes inserit, & tandem sui studiosos ad patriam cœlestem perducit. Unde merito de illa dici potest, quod libro 1. Tullianarum quæstionum ait Tullius de Philosophia: *O vita dux (Theologia) O virtus indagatrix, expultrixque vitiorum, quid non modo nos, sed omnino vita hominis sine te esse potuisset? Tu invenit legem, tu magistra morum ac disciplina fuisti.* &c.
- 103 Quinta: Theologia (ut supra ostendimus) non solum habet rationem scientiæ, sed etiam sapientiæ, id est sapidiæ scientiæ; ut enim in favo (inquit Philo Carpatus) mel & cera latent, quorum altero pacimur, altero lumen accendimus; sic in sacra doctrina, suavissimus cibus animi, & lumen, sunt; per illam enim nedum de cœlestibus illuminamur, sed etiam in ipsis afficimur.
- 104 Sexta: Theologia viatorum ejusdem est speciei cum Theologia comprehensorum, seu beatorum, nec ab illa differt, nisi ratione status viæ & patriæ, & sicut imperfectum à perfecto, ac puer à viro; unde remanet in patriâ, non solum quoad ornatum, sed etiam quoad exercitium, ut supra ostensum est, & satis apertè declarat Hieronymus, dum exhortans Paulinum ad Theologiæ studium, ipsum monet, eorum fructus in terra carpere, quorum radices in cælo fixæ sunt, illaque discere in terris, quorum scientia perseverat in cælo.
- 105 Septima: Theologia sacrum est Ecclesiæ armamentarium, ex quo Doctores Catholici, & fidei defensores eruunt scuta, tela, lanceas, gladios, cæteraque bellica instrumenta, quibus hæreticorum audaciam repellunt, & omnes eorum impetus retundunt. Hæc turris David, ædificata cum propugnaculis, ex qua mille pendent Clypei, omnis armatura fortium. Hæc Davidis suada, ex qua quinque limpidissimos lapides, id est (ut explicat Cassiodorus) quinque legis libros eruunt Doctores Christiani, ut contra Catho-

licam veritatem insurgentes hæreticos, funditus evertant. Hæc ejusdem Davidis gladius, quò infernalis Goliath caput truncatur. Hæc inexpugnabile veritatis scutum, quò circumdatus Christianus, omnia inimicorum tela facillè repellit, & feliciter eludit. Hæc acutissima Spiritus Sancti lancea, penetrabilior omni gladio ancipiti, quæ hostes Christianæ fidei configuntur. Hæc demum est Christiana Minerva, omni ex parte armata, quæ non ex Jovis cerebro, sed ex Dei mente procedit; est enim scientiæ divinæ, veluti quædam effusio, & emanatio quædam claritatis Omnipotentis Dei, ut dicitur Sapient. 7.

Denique, ut præcipua Theologiæ encomia, in unum colligamus: placet hæc inferere elegantissimam Theologiæ descriptionem, quam, sub nomine Philosophiæ, habet Boëtius lib. 1. de consolat. prosa 1. quam exponit noster Holcot in cap. 7. Sapientia. Apparuit mihi (inquit Boëtius) in lecto jacenti, mulier quædam formæ reverendæ, fulgentibus oculis, colore vivido, & inexhausti vigoris. Statura discretionis ambiguae: quia aliquando videbatur cælum pulsare capitis sui vertice, aliquando etiam ultra cælum videbatur caput elevare. Vestes habebat, quas sibi propriis manibus, indissolubili materia, subtili artificio fecerat; in quarum summitate, Littera Græca θ. Thita, in inferiori margine, Littera P. scribebatur. In dextera portabat libellum, in sinistra sceptrum.

Solutionem ergo lepidissimam hujus picturæ, seu potius ænigmatis, accipe à sapientissimo nostro Holcot, locò citatò. Theologia, inquit, in sexu describitur mulieris: quia sapientiæ idem officium moraliter convenit, quòd naturaliter mulieri. Sicut enim mulieris officium est, virum parere, & postea ad sufficientem ætatem de semetipsa nutrire in esse naturali: ita Sapientia, virum in esse morali gignit & alit, quam ideo antiqui Philosophi matrem vocabant: natura (inquit Plato) nos genuit mortales & rudes, sed Philosophia nos genuit divinis virtutibus informatos. Oculos habet fulgentes: id est, proprium lumen habentes. Color ejus vividus, & vigor inexhaustus: quia Theologiæ veritas, demonstrationibus incorruptilibus est innixa. Cælum vertice tangit, quia cunctis naturalibus disciplinis antecellit. Vestes subtilissima, quibus induitur, septem sunt artes liberales, quibus tanquam ancillis utitur. In superiori parte, Litteram Græcam θ. habet, quæ proprium ejus nomen significatur. In inferiori margine Littera P. scribitur, quæ significat praxim: est enim simul speculativa & practica. In manu dextera libellum, & sinistra sceptrum gerit; quia simul instruit & regit. Liber informationem, sceptrum imperium denotat: nedum enim mentem illuminat, sed etiam voluntatem accendit, mores componit, affectus mitigat, vitia extirpat, virtutes inserit. *Illi ergo (studiose Lector) te totum dedica, dignus illa es, illa te digna.* Seneca Epist. 33.